

PANDEMİ GÜNLERİNDE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI ZORLUKLARIN İNCELENMESİ

Vahdet AYAZ

İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye

vahdetayaz@stu.aydin.edu.tr

https://orcid.org/0000-0003-4757-1524

ÖZ

Çin'in Hubei eyaletindeki Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan Covid-19 pandemisinde, her ülke virüsten korunmak için çeşitli kısıtlamalar getirmiş ve bu kısıtlamalar sonucunda dijitalleşmeye yönelik hızlı ve zorunlu bir geçiş yaşanmaktadır. Pandemi nedeniyle getirilen kısıtlamalar sonucunda örgün eğitimden uzak kalan öğrenciler, söz konusu zorunlu dijitalleşmeye maruz kalarak, online (uzaktan) eğitime başlamıştır. Dijital iletişim araçları birçok kolaylığı ve imkânı beraberinde getirirse de pandemiyle birlikte eğitim alanında ortaya çıkan zorunlu dijitalleşmenin, öğrencilerin bazı zorluklar yaşamasına neden olduğu söylenebilir. Bu çalışma, Türkiye'de pandemi döneminde lisede eğitim gören öğrencilerin, örgün eğitime göre dijital eğitimde yaşadıkları zorlukları incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda odak grup sormaca tekniği kullanılarak, yaşları 15 ila 20 arasında değişen, 6'sı kadın, 10'u erkek olmak üzere 16 lise öğrencisinin uzaktan eğitimde döneminde yaşadıkları sorunlar ve zorluklar incelenmiş, elde edilen veriler ise sonuç bölümünde paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemisi, Eğitim, Lise Öğrencileri, Uzaktan Eğitim, Örgün Eğitim, Zorunlu Dijitalleşme

AN OBSERVATION OF THE CHALLENGES OF DISTANCE EDUCATION BY HIGH SCHOOL STUDENTS DURING THE PANDEMIC DAYS

Abstract

In the Covid-19 pandemic, which emerged in Wuhan city in Hubei province of China and spread all over the world and each country has imposed various restrictions to protect the people from the virus. And because of these restrictions, a rapid and mandatory transition is experienced for digitalization. Students who were away from formal education because of the restrictions imposed because of the pandemic were exposed to this compulsory digitalization and started online (distance) education. Although digital communication tools bring many opportunities, it can be said that the compulsory digitalization that emerged in the field of education with the pandemic caused students to experience some difficulties. This study aims to examine the challenges which high school students face in Turkey during Covid-19 pandemic. In this context, this study uses the focus group technique and examines the challenges experienced by 16 high school students, 6 females and 10 males, aged between 15 and 20. The data that have been obtained were shared in the conclusion section.

GİRİŞ

Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19, tüm dünyaya yayılarak sadece sağlık değil, sosyal ve eğitim hayatını da derinden etkilemiştir. Milyonlarca insanın hastalanması sonucu sağlık sektörü büyük bir yük altına girmiş, sosyal yaşam neredeyse tamamen kısıtlanmış, öğrencilerin eğitim hayatları da adeta durma noktasına gelmiştir. Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de pandemi nedeniyle örgün öğretime ara verilmiş, öğrenciler dersleri online (uzaktan) olarak almaya başlamıştır. Günümüzde eğitim, dijitalleşmeye yönelik çok hızlı bir geçiş yaşamış ve bu geçiş sonucunda eğitimin kalitesi açısından birçok nokta eksik kalmış ya da tamamlanamamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın uzaktan eğitim için 23 Mart 2020'de yürürlüğe soktuğu Eğitim Bilişim Ağı (EBA), dijital olarak öğrencilere eğitim alma imkânı sunmaktadır. Söz konusu sistem her ne kadar aktif ve kullanılabilir olsa da ülke genelinde öğrenciler için birçok sorunu beraberinde getirdiği söylenebilir. Dijitalleşen dünyada akıllı telefonlara, bilgisayarlara ve diğer elektronik cihazlara bağlı şekilde yaşasak da bu cihazlara ulaşma ve edinme imkânı olmayan insanlar bulunmaktadır. Türkiye'nin birçok noktasında bu cihazlara ulaşamayan ve EBA sistemine giriş yapamayan öğrenciler bulunmaktadır. Geleneksel medyada yer alan haberlerde, ailelerin çocukları konusunda hem Covid-19 nedeniyle hem de yeterli bir eğitim alamamaları nedeniyle endişeli oldukları yansımıştır.

“Uzaktan Eğitim süreci Dijital Eğitim Platformu EBA ve 3 ayı EBA TV kanalından yürütülmüştür. 23 Mart 2020-19 Haziran 2020 tarihleri arasında EBA TV İlkokul, EBA TV Ortaokul ve EBA TV Lise kanallarından toplam 2516 saat yayın yapılmış olup bu yayınlar için Ankara ve İstanbul'da 10 ayrı stüdyoda çekimler yapılmıştır. Çekimlerde 93 branştan 674 öğretmen görev almıştır ve 2358 ders videosuyla 221 etkinlik videosu hazırlanmıştır. Uzaktan eğitim süresince yaklaşık 3,1 Milyar tıklanma sayısı ile EBA'nın Türkiye'de en çok ziyaret edilen 10. site, Dünyada ise en çok ziyaret edilen 3. eğitim sitesi olmuştur. EBA Mobil uygulaması Android cihazlar için 16.7 milyon, iOS cihazlar için 1.8 milyon indirilme sayısına ulaşmıştır. Uzaktan eğitim süreci boyunca 7.383.213 öğrenci, 1.030.516 öğretmen EBA'ya, 1.170.168 öğrenci, 189.477 öğretmen de EBA Akademik Destek'i aktif olarak kullanmıştır ve toplam 5.954.174 EBA Canlı Ders yapılmıştır” (URL-1).

Pandemiyle birlikte gelen kısıtlamalar sonucunda öğrenciler, örgün olarak almalarının çok daha avantajlı olacakları dersleri uzaktan alarak belki de kayıp nesil olma yolunda ilerlemektedir. Bu tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de göz önüne alınması gereken bir risktir. Bunun yanı sıra, getirilen kısıtlamalarda gençlerin ve yaşlıların taşıyıcı olduklarının belirtilmesi, kısıtlamalar kapsamında ön planda tutulmaları çeşitli psikolojik problemleri beraberinde getirmiştir. Bu psikolojik problemler sonucunda endişe, dikkatsizlik ve motivasyon kaybına neden olabilmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitimde yaşadıkları problemler ve sorunlar incelenmiştir. Elde edilen veriler sonuç bölümünde paylaşılmıştır.

Pandeminin Eğitime Etkileri

Çin'de ortaya çıkan ve hızla yayılan Covid-19 pandemisi nedeniyle tüm dünyada eğitime ara verilmek zorunda kalmıştır. Karantinaya giren 1,5 milyardan fazla öğrenci, örgün eğitimden ayrı kalmış ve bu kapsamda ciddi sorunlar yaşamaktadır. Ülkelerin büyük çoğunluğunda eğitim sürekliliğini sağlamak için dijital tabanlı uzaktan eğitimin kullandığı dönemde COVID-19 salgını nedeniyle sınıfta eğitim göremeyen toplam öğrenci sayısının yarısı (yaklaşık 826 milyon öğrenci) evlerinde bilgisayar yok ve yüzde 43'ünün (706 milyon) evde interneti yok. Eşitsizlikler özellikle düşük gelirli ülkelerde şiddetli. Sahra Altı Afrika'da, öğrencilerin yüzde 89'u evde bilgisayarı yok ve yüzde 82'sinin internet erişimi yok (URL-2)

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) paylaştığı verilere göre, dünya genelinde 826 milyon öğrencinin evinde bilgisayarı bulunmazken, 706 milyon öğrenci evinde internete erişemiyor ve 56 milyon öğrenci de mobil internete sahip olmadığı için bilgiye erişemiyor. Pandemi kapsamında eğitime ara veren 191 ülkede 1,5 milyar öğrencinin örgün eğitimden uzak kaldığı ifade ediliyor.

Resim1. Covid-19 pandemisi nedeniyle eğitime ara verilen ülkeler

Kaynak: UNESCO (2020).

Millî Eğitim Bakanlığı'nın her yıl yayınladığı istatistiklere göre, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türkiye'de 9 milyon 435 bini erkek, 8 milyon 806 bin 881'i kadın olmak üzere 18 milyon 241 bin 881 öğrenci bulunmaktadır ve bu öğrenciler 68 bin 589 farklı kurumda eğitim görmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılında öğrenci sayısının arttığı varsayılarak, milyonlarca öğrencinin pandemi sürecinde örgün eğitimden uzak kaldığı ve bu sebeple olumsuz etkilendiği ifade edilebilir (URL-3).

Tablo 1: 2019-2020 eğitim yılında öğrenci sayısı

Eğitim kademesi (Level of education)	Okul/ Kurum School/ Institution	Öğrenci Sayısı Number of Students		
		Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
Örgün eğitim toplamı Total of formal education	68 589	18 241 881	9 435 000	8 806 881
Örgün Eğitim (Resmi) Formal education (Public)	54 715	15 189 878	7 781 791	7 408 087
Örgün Eğitim (Özel) Formal education (Private)	13 870	1 468 198	804 170	664 028
Örgün Eğitim (Açıköğretim) Formal education (Open education)	4	1 583 805	849 039	734 766

Kaynak: Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2019-2020 (2020).

Pandeminin Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri

Zorunlu olarak evde kalmaları istenen gençler, pandemi süresince belirti göstermeden hastalığı taşıyan ve diğer insanlara bulaştıran kişiler değerlendirilmiştir. Bu kapsamda alınan kısıtlama kararlarında öğrenciler ve yaşlılar, risk grubunu temsil etmiş ve kısıtlamalardan psikolojik olarak da etkilenmiştir. Bu anlamda incinebilir (vulnerable) grup şeklinde adlandırılan 65 yaş ve üstü toplulukların yanı sıra, hastalığın gençlerde de görülüyor olması, hatta bunların taşıyıcı şeklinde ifade edilmesinden dolayı, gençlerin de sosyal izolasyon içinde bulunmasının önemine değinilmiştir. Bu durumun toplumsal yapı üzerinde oluşturduğu bazı olumsuzluklar değişik tavırlara dönüşmüş, etik ve ahlaki olmayan bazı davranışların görülmesi sayesinde bireysel ya da kitlesel damgalamanın (stigma) bir sorun haline gelmesine sebep olmuştur (Üstün ve Özçiftçi, 2020).

Bu kapsamda öğrencilerin yaşadıkları endişe, stres bozukluğu ve dikkat kaybı, eğitim hayatlarını derinden etkilemektedir. Öğrenciler, yaşadıkları stres bozukluğu sonucunda ortaokuldan liseye ve liseden üniversiteye geçiş sınavlarında zorluklar yaşayabilmekte, yaşadıkları endişe ve dikkat kaybı nedeniyle de katıldıkları uzaktan eğitim programlarını elverişli şekilde değerlendirememesi sorunuyla karşı karşıyadır. Öğrencilerin yaşadıkları endişe hem Covid-19'a yakalanma endişesi hem de yeterli eğitimi alamama endişesini kapsayabilmektedir. Pandemi sonrası gelecek nesil ve pandemi öncesi eğitim almış nesil arasında sıkışan öğrenciler, kayıp nesil olma riski ile karşı karşıyadır. Bu anlamda eğitim alanında dijitalleşmenin ne ölçüde başarılı olduğu sorgulanmakta, öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve zorluklar ön plana çıkmaktadır.

Covid-19 salgını, öğrencilerin yalnızca eğitimlerine değil, aynı zamanda programlarında ulaştıkları noktaya da bağlı olarak hayatlarını farklı şekillerde değiştirmiştir. Yüksek öğretime veya yüksek öğretimden istihdama geçiş yapanlar gibi eğitimlerinin bir aşamasının sonuna gelen ve değerine geçenler de belirli zorluklarla karşılaşmaktadır. Okul müfredatlarını ve değerlendirmelerini normal şekilde tamamlayamayacaklar ve çoğu durumda sosyal gruplarından neredeyse bir gecede kopmuş olacaktır (Daniel, 2020)

Türkiye’de Pandemi Sürecindeki Eşitsiz İmkanlar ve Uzaktan Eğitim Platformlarına Erişim

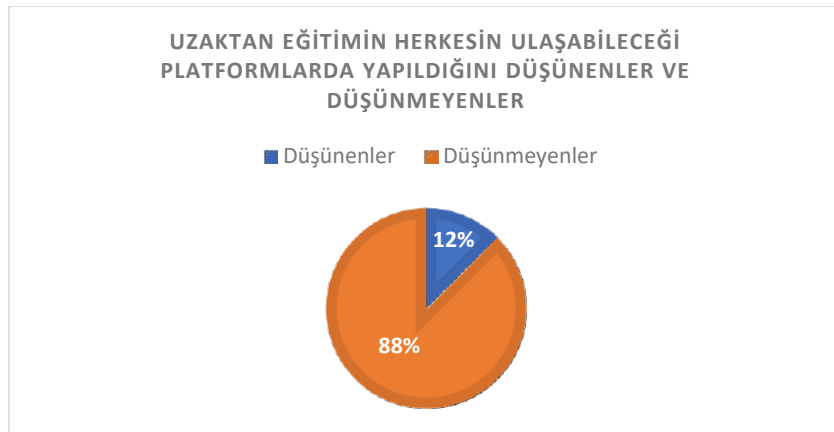
Pandemi sürecinde eğitim, dijitalleşmeye yönelik zorunlu ve hızlı bir ihtiyaç duymuştur. Günümüzde herkesin akıllı telefon, bilgisayar ya da diğer elektronik cihazları kullandığı genellemesi yapılsa da bu cihazlara gerek ekonomik olarak gerekse coğrafi şartlar sonucunda ulaşamayan öğrenciler bulunmaktadır. Pandeminin aniden ortaya çıkmasıyla ihtiyaç haline gelen bu cihazlar, beraberinde sağlam bir internet altyapısı ihtiyacını da getirmektedir. İstanbul, Ankara ya da İzmir gibi büyük şehirlerde yaşayan öğrenciler bu imkânı bulabildiği ifade edilebiliyor olsa da Türkiye’nin kırsal bölgelerinde yaşayan öğrencilerin bu imkanlara kolayca erişemedikleri ifade edilebilir.

Teknolojiye erişim eksikliği veya iyi internet bağlantısı, özellikle dezavantajlı ailelerden gelen öğrenciler için öğrenmeye devam etmenin önünde bir engeldir. COVID-19’un yayılmasını yavaşlatmaya yardımcı olmak için yüzlerce kütüphane geçici olarak kapatılmıştır. Evde interneti olmayan öğrenciler için bu, uzaktan eğitime ayak uydurmanın zorluğunu artırmaktadır (Nasır, 2020). Bu kapsamda dijitalleşen dünyadaki kişiye göre belirli bir maliyeti olan teknolojilere erişemeyen öğrenciler, eğitim alanında geri kalmanın ve telafi edilmesi imkansızlaşan zorlukların karşısında durmaktadır.

Sosyal devlet olan Türkiye, her ne kadar bu platformlara erişmekte güçlük çeken ailelere ve öğrencilere yardım eli uzatsa da Türkiye genelinde, özellikle ülkenin doğusunda öğrencilerin pandemiyle ciddi şekilde etkilendikleri ifade edilebilir. Bu öğrencilerin birçoğunun eğitim öğretim hayatlarını tamamlamaları ya da kaldığı yerden devam ettirebilme şansları, avantajlı ailelerden gelen öğrencilerinkinden çok daha olacaktır. Bu kapsamda, pandeminin sosyal statüye göre öğrencilere farklı olarak etki ettiği söylenebilir. Uzaktan eğitim birçok ülkede yıllardır kullanılan bir sistem olsa dahi, pandeminin bir sonucu olarak öğrencilerin toplu şekilde uzaktan eğitime geçişi, öğrencilerin üzerinde bir şaşkınlık yaratmıştır. Ailelerin ve öğrencilerin ellerindeki imkanlar dahilinde bu hızlı geçişe adaptasyonları da elbette farklılık göstermektedir.

Odak grup görüşmesine 16 öğrenci katılmış ve bu öğrencilerden 10’u erkek, 6’sı kadın öğrencilerden oluşmuştur. Öğrencilerin yaşları 15 ila 20 arasında değişkenlik göstermiştir. Bu öğrencilerin 9’unun hanesinde uzaktan eğitim gören 2 kişinin bulunduğu, 4 öğrencinin hanesinde sadece kendilerinin uzaktan eğitim aldıkları, bir öğrencinin hanesinde 4, diğer bir öğrencinin hanesinde ise 3 kişinin uzaktan eğitim gördüğü belirlenmiştir. Odak grup görüşmesine katılan 16 öğrencinin 14’ü uzaktan eğitimin herkesin ulaşabileceği platformlarda yapıldığını ifade ederken, bu öğrencilerin 2’si, uzaktan eğitim platformlarının herkesin ulaşabileceği platformlar olduğunu belirtmiştir.

Tablo 2: Uzaktan eğitimin herkesin ulaşabileceği platformlarda yapıldığını düşünenler ve düşünmeyenler

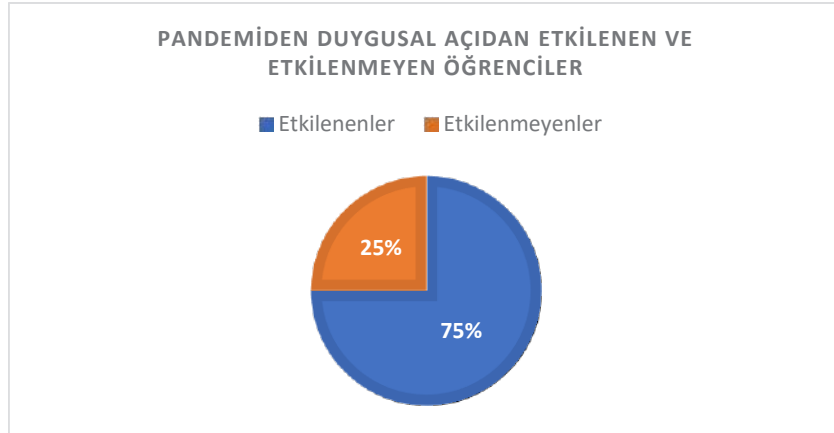
Bu verilere göre öğrencilerin yüzde 88'i, uzaktan eğitim platformlarının herkes tarafından ulaşılamayan platformlar olduğunu ifade etmiş, yüzde 12'si ise bu platformların herkes tarafından ulaşılabildiğini belirtmiştir. Platformların herkes tarafından ulaşılabildiğini ifade eden öğrenciler, bu platformların herkese ücretsiz sunulduğunu ifade ederken, diğer öğrenciler bu platformlara ulaşmak için gerekli olan ve belirli bir maliyeti olan cihazlara herkesin ulaşamadığını belirtmişlerdir.

Türkiye’de Lise Öğrencilerinin Pandemiye Bakış Açısı

Çalışma kapsamında odak görüşmesi yapılan lise öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu, pandemi döneminde kaygılarının arttığını ifade etmiştir. Özellikle üniversite sınavına hazırlanmak olan 15-17 yaş aralığındaki öğrenciler, üniversite sınavı için tekrarını yapmaları ve öğrenmeleri gereken konuları yetiştirmekte güçlük çektiklerini ve bu yaşadıkları güçlüğün üniversite sınavında başarılarına etki edip etmeyeceği konusunda endişe hissettiklerini belirtmiştir. Öğrenciler, pandemi döneminin kendilerini psikolojik olarak da etkilediğini ifade etmiş ve bazı öğrenciler kişilik olarak da kendilerinde bazı değişimler gördüklerini dile getirmiştir. Öğrenciler, pandemi sürecinin ilk dalgasında daha fazla kaygı duyduklarını, ikinci dalgasında ise daha normal karşıladıklarını aktarmıştır.

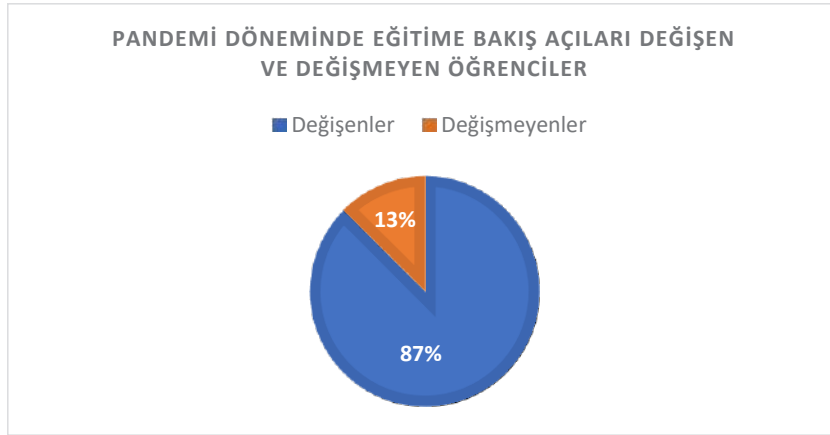
Öğrencilerin bir kısmı pandemiden önce de vakitlerini evlerinde geçirdiklerini, ancak bu evde kalma durumunun zorunlu hale gelmesiyle yalnızlık hissettiklerini belirtmiştir. Odak grup görüşmesine katılan erkek öğrencilerden biri, pandemiden önce daha hareketli bir kişiliğe sahip olduğunu, ancak pandemi nedeniyle evde geçirdiği zamanda kendisine odaklandığını ve kişilik yapısı olarak daha sakin bir hale geldiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda elde edilen verilerde, öğrenciler pandemi nedeniyle kaygı hissetseler dahi, bu kaygılarla başa çıkma şekilleri farklılıklar göstermektedir. Ayrıca üniversite sınavına hazırlanmakta olan 15-17 yaş aralığındaki öğrenciler, dijitalleşen dünyada eğitimin de dijitalleşmeye doğru yöneldiğini, bu kapsamda eğitimde bazı değişiklikler beklediklerini ancak bu kadar hızlı bir değişiklik beklemediklerini ifade etmişlerdir. Odak grup görüşmesine katılan 16 öğrencinin 12'si pandemi döneminden duygusal olarak etkilendiklerini ve kaygılandıklarını belirtirken; bu öğrencilerin 4'ü pandemiden duygusal olarak etkilenmediklerini dile getirmişlerdir.

Tablo 3: Pandemiden duygusal açıdan etkilenen ve etkilenmeyen öğrenciler

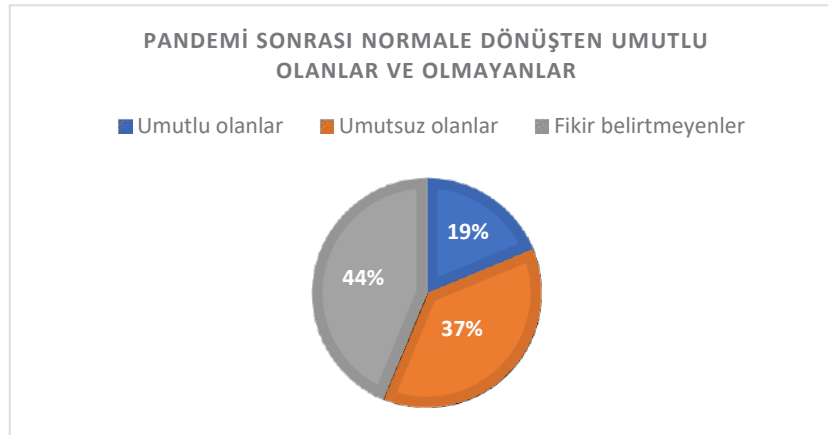
Bu verilere göre öğrencilerin yüzde 75'i pandemi döneminin kendileri üzerinde duygusal anlamda etkilendiğini, yüzde 25'i ise pandemi döneminin kendilerini duygusal anlamda etkilemediğini belirtmiştir.

Pandemi, öğrencilerin eğitime bakış açılarını daha değiştirmiştir. Odak grup görüşmesine katılan 16 öğrencinin 14'ü pandeminin eğitime olan bakış açılarını değiştirdiğini ve örgün öğretimin değerini anladıklarını ifade ederken, bu öğrencilerin 2'si eğitime bakış açılarında bir değişiklik olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4: Pandemi döneminde eğitime bakış açıları değişen ve değişmeyen öğrenciler

Bu veriler göz önüne alındığında öğrencilerin birçoğu, pandemiyle birlikte gelen zorunlu dijitalleşme ve uzaktan eğitime hızlı geçişin, eğitime bakış açılarını değiştirdiğini ifade etmiştir. Bu bakış açısında ise öğrencilerin birçoğu, uzaktan eğitimde örgün öğretimde olduğu kadar etkileşimli şekilde eğitim göremediklerini ve bir kısmı da uzaktan eğitimde, örgün öğretimdeki gibi planlı ve programlı şekilde kendilerini öğrenime adapte edemediklerini belirtmiştir.

Görüşmeye katılan 16 öğrencinin 6'sı pandemi sürecinin sona ermesiyle normale dönüşten umutlu olmadıklarını ifade ederken, bu öğrencilerin 3'ü normale dönüşten umutlu olduklarını belirtmiştir. Öğrencilerin 7'si ise bu konuda fikir belirtmemiştir.

Tablo 5: Pandeminin sonrası normale dönüşten umutlu olanlar ve olmayanlar

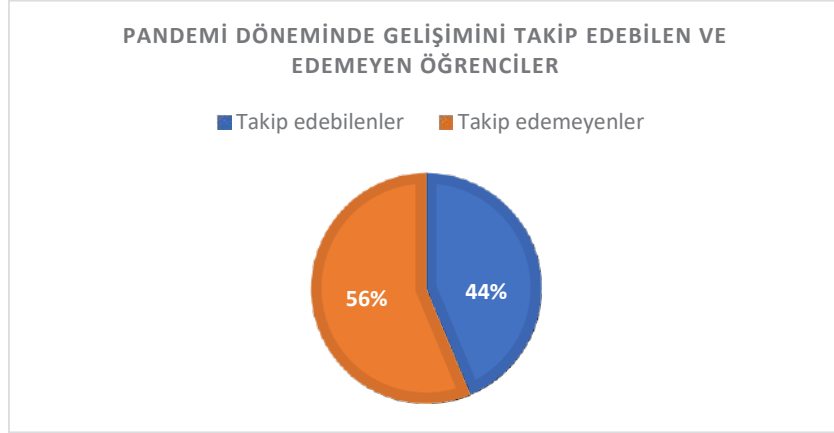
Bu verilere göre, öğrencilerin yüzde 19'u pandemi sonrası normale dönüşten umutlu olduklarını ifade ederken; yüzde 37'si hayatlarının eskisi gibi olmayacağını, alışmaları gereken normalin 'yeni normal' olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin yüzde 44'ü ise bu konuda bir fikir beyan etmemiştir.

Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Bakış Açıları

Pandemi döneminde uzaktan eğitime hızlı ve zorunlu bir geçiş yaşanmıştır. Günümüzde birçok kişi sosyal medya, internet ve dijital cihazlarla saatler geçirse dahi eğitim konusundaki bu hızlı değişim, öğrencileri olumsuz yönde etkilemiştir. Odak grup görüşmesine katılan öğrencilerin birçoğu, uzaktan eğitimin örgün eğitim kadar yeterli olmadığını savunmuşlardır. Bu kapsamda öğrencilerin birçoğu belirli dönemlerde eğitim anlamında gelişimlerini takip etmekte güçlük çektiklerini ve eğitimde yüz yüze etkileşimin öğrenimleri açısından daha avantajlı olduğunu savunmuşlardır. Ayrıca öğrencilerin birçoğu, uzaktan eğitim platformlarına bazı teknik sorunlar yaşadıklarını ve bu teknik sorunların çözümlerinden de tatmin olamadıklarını belirtmişlerdir.

Odak grup görüşmesine katılan 16 öğrencinin tamamı uzaktan eğitim sürecinde teknik sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmiştir. Bu 16 öğrencinin 9'u, pandemi sürecinde gördük uzaktan eğitimde gelişimlerini takip edemediklerini, 7'si ise takip edebildiğini ifade etmiştir.

Tablo 6: Pandemi sürecinde gelişimini takip edebilen ve edemeyen öğrenciler

Bu kapsamda verilere göre görüşmeye katılan öğrencilerin yüzde 56'sı uzaktan eğitimde gelişimlerini takip edemediklerini ifade ederken; yüzde 44'ü ise gelişimlerini takip edebildiklerini belirtmiştir.

Pandemide öğrencilerin birçoğu, zorunlu geçiş yapılan uzaktan eğitim, örgün eğitim kadar yeterli olmadığını belirtmiştir. Görüşmeye katılan 16 öğrencinin 16'sı da uzaktan eğitimin örgün eğitime göre yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin birçoğu, örgün öğretimde gelişimlerinin ve öğrenimlerinin öğretmenleri tarafından denetim altında tutulabildiğini, gerektiği yerde öğretmenlerinin müdahale edebildiğini ancak uzaktan eğitimde mikrofon ve kameralarının kapalı olması durumunda

bunun yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Bu kapsamda öğrencilerin tamamı, uzaktan eğitimin örgün eğitim karşısında yetersiz kaldığını belirtmiştir. Buna ek olarak öğrencilerin birçoğu, Türkiye'de eğitim kurumlarına ve devlete ait uzaktan eğitim platformlarının yetersiz kaldığını belirtmiştir. Görüşmeye katılan 16 öğrencinin 13'ü, yaşanan teknik aksaklıkları neden olarak göstermiş ve bu platformların yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Görüşmeye katılan 16 öğrencinin 3'ü ise okudukları kurumlara ait olan platformlarda herhangi bir problem yaşamadan uzaktan eğitim görebildiklerini belirtmiştir.

Tablo 7: Uzaktan eğitim platformlarını yeterli ya da yetersiz bulan öğrenciler

Bu sonuçlara göre görüşmeye katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim programlarının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yüzde 75'i bu platformların yetersiz olduğunu ifade ederken, yüzde 25'i ise bağlı oldukları kurumların uzaktan eğitim platformlarında herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerin tamamı uzaktan eğitim platformlarının öneminin arttığını belirtmiştir. Ancak

öğrenciler, bu önemin pandeminin getirdiği zorunluluk sonucu arttığını vurgulamıştır. Ayrıca öğrencilerin tamamı, uzaktan eğitim platformlarında diğer öğrencilerle girdikleri etkileşimin, örgün eğitime göre yetersiz kaldığını belirtmişlerdir.

Görüşmeye katılan öğrencilerin birçoğu, öğretmenleriyle de iletişim ve etkileşim kurmakta güçlük yaşadıklarını ifade etmiştir. Odak grup görüşmesine katılan 16 öğrencinin 13'ü, öğretmenleriyle iletişim kurmakta güçlük yaşadıklarını ifade ederken; 3'ü öğretmenleriyle örgün eğitimdeki gibi iletişim kurabildiklerini ifade etmiştir.

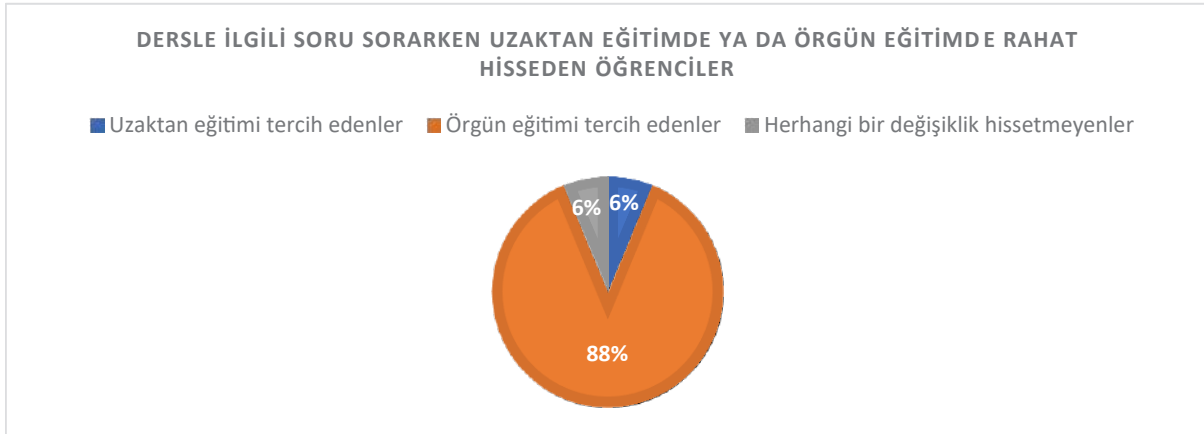
Tablo 8: Uzaktan eğitimde öğretmenleriyle etkileşim kurabilen ve kuramayan öğrenciler

Bu verilere göre görüşmeye katılım gösteren öğrencilerin yüzde 81'i etkileşim kurmakta güçlük yaşadıklarını ifade ederken; yüzde 19'u ise bu konuda herhangi bir problem yaşamadıklarını aktarmıştır.

Görüşmeye katılan 16 öğrencinin 14'ü, dersle ilgili bir soru sormak istediklerinde bu soruyu örgün eğitimde daha rahat sorduklarını ifade etmiştir. Diğer öğrencilerden biri, uzaktan eğitimde daha rahat soru sorabildiğini belirtirken, diğer öğrenci ise kendisi için bir değişiklik olmadığını aktarmıştır.

Tablo 9: Dersle ilgili soru sorarken uzaktan eğitimde ya da örgün eğitimde rahat hisseden öğrenciler

Bu sonuçlara göre, katılım gösteren öğrencilerin yüzde 88'i örgün eğitimde soru sormanın daha kolay olduğunu ve örgün öğretimi tercih ettiklerini ifade ederken; öğrencilerin yüzde 6'sı uzaktan eğitimin soru sormak konusunda daha etkili olduğunu, diğer yüzde 6'sı ise herhangi bir farklılık yaşamadıklarını ifade etmiştir. Buna ek olarak, öğrencilerin tamamı uzaktan eğitimde yapılan sınavların, dersle ilgili sahip oldukları bilgiyi ölçmediğini belirtmiştir.

SONUÇ

Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkarak tüm dünyaya yayılan ve son paylaşılan verilere göre 2 milyon 200 binden fazla kişinin hayatını kaybetmesine, 105 milyon 398 binden fazla kişinin de hastalanmasına neden olan Covid-19 pandemisi, insanlığın sosyal hayatındaki birçok alanda olumsuz etkiye neden olmuştur. Bu etkilerden en önemlilerinden birisi olan eğitim de pandemi nedeniyle zaman zaman durma noktasına gelmiştir. Pandemide yaş, cinsiyet ya da ırk fark etmeksizin herkes Covid-19'un hedefi haline gelmiş ve bu pandemiden virüse yakalanmasalar da etkilenmiştir.

Bu çalışma, pandemiden etkilenen lise öğrencilerinin yaşadıkları zorlukları ve sorunları psikolojik, duygusal yönden ele aldığı gibi pandemi öncesi örgün eğitim ve pandemiyle birlikte hızla geçiş yapılan uzaktan eğitimin bir karşılaştırmasını yapmayı amaçlamıştır. Elde edilen verilerde, öğrencilerin birçoğunun pandemi nedeniyle kaygılarının arttığı, bu kaygıların eğitim hayatlarını olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır. Öte yandan öğrencilerin birçoğu, uzaktan eğitimin örgün eğitime karşı yetersiz kaldığını vurgulamıştır.

Pandemi sürecinde öğrencilerin üzerindeki psikolojik etkiler, kaygı, endişe, stres bozukluğu ve dikkat kaybı olarak görülmüştür. Buna ek olarak pandemi sürecinde gerek bilim insanlarının gerekse medyanın 15-24 yaş arası öğrencileri risk grubuna dahil etmesi, bu yaş aralığındaki bireyleri Covid-19'un yayılmasındaki ana yaş grubu olarak değerlendirmeleri de öğrencilerin yaşadıkları stresi, kaygıyı, stres bozukluğunu ve dikkat bozukluğunu artırmıştır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de öğrencilerin ve ailelerinin ekonomik imkanları, pandemide uzaktan eğitim konusunda olumsuzluklara yol açmıştır. Ekonomik durumları yeterli olmayan ailelerdeki öğrenciler, uzaktan eğitim platformlarına erişmekte güçlük çekmiş, özellikle Türkiye'nin doğusunda bu güçlük daha da artmıştır. Göreceli olarak avantajlı ailelerden gelen, dijital cihazlara sahip olan ve bu cihazlarla uzaktan eğitim alabilen öğrenciler olsa dahi, bu imkanlara sahip olmayan öğrenciler göz ardı edilmemelidir.

Uzaktan eğitim platformlarına ulaşabilen öğrenciler, bu platformların örgün eğitim karşısında başarısız olduğunu ve yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Öğrenciler, uzaktan eğitim gördükleri bu platformlarda sık sık teknik sorunlarla karşılaştıklarını ve bu sorunların çözümlerinin kendilerini tatmin etmediğini vurgulamıştır. Bazı öğrenciler, eğitim gördükleri kurumlardaki platformların sorun çıkarmadan çalıştığını belirtse de görüşmeye katılım gösteren öğrencilerin büyük oranının teknik sorunlar yaşadıkları saptanmıştır.

KAYNAKÇA

- [1]Üstün, Ç., Özçiftçi, S. (2020). *COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam ve Etik Düzlem Üzerine Etkileri: Bir Değerlendirme Çalışması*. İzmir: Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi (COVID 19 Özel Sayısı), s:142-153
- [2]Mustafa, Nasır. (2020). *Impact of the 2019–20 coronavirus pandemic on education*. İtalya: International Reseacher Conference
- [3]Bozkurt, A. (2020). *Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması*. Eskişehir: Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, s: 112-142
- [4]Daniel, S.J. (2020). *Education and the COVID-19 pandemic*. Paris: Prospects, s: 91-96
- [5]Chou, C., Heegaard, N. H. H., Electrophoresis, B., S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., Rubin, G. J. (2020). *The psychological impact of quarantine and how to reduce it rapid review of the evidence*. Londra: The Lancet, s: 912-920
- [6]Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., Şahin, E. (2020). *Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma*. Gaziantep: Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, s: 368-397
- [7]Demir Öztürk, E, Kuru, G, Demir Yıldız, C. (2020). *Covid-19 Pandemi Günlerinde Anneler Ne Düşünür*,

Çocuklar Ne İster? Anne ve Çocukların Pandemi Algısı. Muş: Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi Covid-19 Özel Sayısı, s: 204-220

- [8]Kara, Y. (2020). *Pandemi Sürecindeki Öğrenci Deneyimleri: Bakırköy İlçesi Örneği.* İstanbul: Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, s: 165-176
- [9]Adedoyin, O.B., Soykan E. (2020). *Covid-19 pandemic and online learning: the challenges and opportunities.* Interactive Learning Environments.
- [10]Onyema, E.M., Eucheria, N.C., Obafemi, F.A., Sen, S., Atonye, F.G., Sharma, A., Alsayed, A.O. (2020). *Impact of Coronavirus Pandemic on Education.* Journal of Education and Practice.
- [11]Tümen Akyıldız, S. (2020). *College Students' Views on the Pandemic Distance Education: A Focus Group Discussion.* Elazığ: Fırat Üniversitesi, International Journal of Technology in Education and Science (IJTES), s: 322-334

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-1 <http://yegitek.meb.gov.tr/www/sayilarla-uzaktan-egitim/icerik/3064> (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

URL-2 <https://en.unesco.org/news/startling-digital-divides-distance-learning-emerge> (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

URL-3 <http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2019-2020/icerik/396> (Erişim Tarihi: 15.12.2020)

URL-4 <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/coronavirus-education-global-covid19-online-digital-learning/> (Erişim Tarihi: 31.01.2021)